

Asia: VN/15881/2025

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA) potentiaalisista talousvyöhykkeen merituulivoima-alueista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Metsähallitus toimii valtion erityisenä liikelaitoksena ja käyttää, hoitaa ja suojelee valtion maa- ja vesialueita kestäväksi ja sovittaa yhteen erilaisia omistajan, sidosryhmien ja asiakkaiden odotuksia. Metsähallitus antaa lausuntonsa potentiaalisten talousvyöhykkeen merituulialueiden arviointisuunnitelmasta siten sekä maanomistajana, liiketoiminnan harjoittajana, että valtion luonnonsuojelualueiden luonnonsuojeluviranomaisena.

Merkittävimmät vaikutukset on SOVA-arviointisuunnitelmassa tunnistettu luettelomaisesti ja niin yleisellä tasolla, ettei esitetyn perusteella ole mahdollista saada kuvaa, miten vaikutuksia tullaan laadittavassa ympäristöselostuksessa käsittelemään. Metsähallitus kiinnittää kuitenkin huomion seuraaviin asioihin:

Ympäristöselostuksessa tulee kuvata ehdotettujen merituulialueiden sijainti suhteessa Natura 2000 -verkostoon kuuluviin kohteisiin, perustettuihin luonnonsuojelualueisiin ja suojeluun varattuihin alueisiin. Lisäksi tulisi esittää näkemys, onko sähkönsiirtoyhteys maalle järjestettävissä ilman vaikutuksia edellä mainittuihin alueisiin. Vaikka mahdolliset Natura-arvioinnit toteutetaan hankkeiden YVA-menettelyjen yhteydessä, tulisi ympäristöselostuksessa tunnistaa em. alueisiin liittyvät ympäristöongelmat SOVA-asetuksen (VnA 347/2005) 4.1 §:n 4-kohdan mukaisesti.

Tuotannon aikaisena vaikutuksena tulee tarkastella myös sedimentaation muuttumista, mikä voi johtaa laajempaan pohjan laadun muutokseen tuotantoalueella. Rakenteiden mainitaan ylimalkaisesti vaikuttavan virtauksiin ja aallokkoisuuteen ja edelleen mahdollisesti kasviplanktonin tuotantoon ja ylempiin trofiatasoihin. Arviointisuunnitelmassa ei kuitenkaan mainita vaikutuksia lämpöoloihin, suolaisuuteen ja kerrostuneisuuteen, jotka ovat myös relevantteja seurauksia ja

osaltaan tietysti vaikuttavat planktoniin. Lisäksi Metsähallitus kiinnittää huomion siihen, että ympäristöselostuksessa tulee vaikutukset hylkeisiin arvioida erityisesti Perämeren osalta.

SOVA-menettelyssä tarkasteltavat tuulivoima-alueet sijoittuvat kauas rantaviivasta (pl. hankkeiden sähkönsiirto) ja niiden linnustovaikutukset painottuvat siten ensisijaisesti merialueella kulkevaan lintumuuttoon ja ulkomeren mahdollisiin kerääntymäalueisiin, ulkomerialueilla ruokaileviin lajeihin (mm. selkälokki ja ruokki) sekä sähkönsiirron mahdollisiin vaikutuksiin. Metsähallitus toteaa, että Pohjanlahdella on erityinen merkitys Suomen lintulajistolle ja tämä tulisi tunnistaa ympäristöselostusta valmisteltaessa. Monen uhanalaisen ja lintudirektiivin lajin Pohjois-Suomen pesimäkannasta valtaosa muuttaa Pohjanlahden kautta. Siten koko Itämeren merituulivoiman yhteisvaikutuksilla voi olla vaikutusta Suomen pesivään kantaan. Ympäristöselostuksessa tulisi mm. kuvata talousvyöhykkeen merituulialueiden sijainti suhteessa merellä kulkeviin (erityisesti arktiset vesilinnut) päämuuttoreitteihin. Pesimälinnuston osalta arvioinnissa tulee kiinnittää huomio erityisesti ulappa-alueilla ruokaileviin lajeihin kuten tiiroihin, selkä- ja harmaalokkiin sekä ruokkiin.

Metsähallitus katsoo, että SOVA-arvioinnin nykytilan kuvauksen tueksi tulee laatia kattava kuvaus Pohjanlahden alueen pesimä- ja muuttolinnustosta ja merituulivoiman potentiaalisista vaikutuksista hyödyntäen laajasti olemassa olevaa tietoa Pohjanlahden alueen linnustosta. Arvioinnissa olisi syytä tunnistaa myös keskeiset tiedonpuutteet, joihin yksityiskohtaisemmassa vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota. Metsähallitus toteaa, että pesimälinnustoa on Pohjanlahden saaristoalueella seurattu säännöllisesti alueella tehdyillä saaristolintulaskennoilla. Eri lajien esiintymisestä ja tärkeistä pesimäalueista ja -yhdyskunnista on todennäköisesti olemassa melko ajantasaista tietoa. Pohjanlahden merialueella on käynnissä tai jo valmistunut useita linnustonseurantaprojekteja, joiden tuottamaa tietoa tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää SOVA-menettelyssä merituulivoiman linnustovaikutusten arvioinnissa. Näitä ovat mm. lintumuuton tutkaseuranta Porin Tahkoluodon merituulivoimapuistossa (toteuttaja Suomen Höytytuuli/Arenso), merilintujen lentokonelaskennat Suomen merialueilla (SYKE), selkälokkien GPS-seuranta (Ammattikorkeakoulu Novia/Birdlife Suomi) sekä jo vireillä olevissa merituulivoimahankkeissa toteutetut linnustoselvitykset. Vaikka aineistoa on em. hankkeissa kerätty ensisijaisesti aluevesialueelta, antavat ne tarkempaa tietoa merialueiden merkityksestä sekä merituulivoima-alueiden potentiaalisista vaikutuksista niihin.

Teknis-taloudellisesta näkökulmasta katsottuna, merituulivoiman rakentaminen tulee lyhyemmällä aikavälillä tapahtumaan aluevesillä, ja talousvyöhykkeen hankkeet rakennetaan myöhäisemmässä vaiheessa. Talousvyöhykkeellä olevat alueet voivat yhdessä aluevesien hankkeiden kanssa luoda hyvän kokonaisuuden, joka vastaa teollisuuden kasvavaan energiantarpeeseen sekä lyhyemmällä että pidemmällä aikavälillä.

Talousvesialueen hankealueiden ei tule heikentää maakuntakaavoissa yleisvesialueille osoitettujen tuulivoima-alueiden tuuliolosuhteita, aiheuttaa yhteisvaikutusten vuoksi haittaa merenkululle, kalastukselle tai luontoarvoille (erityisesti linnustolle), kilpailla sähkönsiirtoreiteistä tai liittymäkapasiteetista.

Talousvyöhykkeen hankkeiden ei tule heikentää aluevesien hankkeiden toteuttamismahdollisuutta ja täten merituulivoiman syntymistä Suomeen.

Osa ehdotetuita hankealueista saattaa olla haasteellisia aluevesien merituulivoimahankkeiden ja valtion kokonaisedun näkökulmasta. Metsähallitus katsoo, että kansallisen kokonaisedun kannalta olisi suositeltavaa, että jo ennen hankekohtaisia YVA-menettelyjä toteutettava SOVA-arviointi tuottaisi tietoa talousvyöhykkeelle ja aluevesille sijoittuvien sekä mantereelle sijoittuvien hankkeiden yhteisvaikutuksista. Laadukkaan ja kattavan yhteisvaikutusten arvioinnin avulla saataisiin tietoa eri hankkeiden vaikutuksesta niiden toteutettavuuteen, mikä helpottaisi päätöksentekoa kilpailutukseen valittavista hankkeista.

Hankealueiden koko on mielestämme riittävä ja linjassa aluevesillä olevien hankkeiden kanssa. Arvio merituulivoimaloiden käyttöiästä vaihtelee ja lienee tällä hetkellä 30 vuoden paikkeilla. Alueen käyttöoikeus pitäisi täten olla pidempi ottaen huomioon myös rakentamis- ja purkuajan. Käyttötehokkuus on asetettu optimaaliseksi verrattuna aluevesien ja muiden Euroopan hankkeisiin nähden. Käyttötehokkuus heijastuu alueen kokoon ja sitä kautta myös ympäristövaikutuksiin.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Varala Anna-Liisa
Metsähallitus